

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Gatu- och samhällsmiljönämnden

Datum:
2020-04-23

Diarienummer:
GSN-2020-00540

Handläggare:
Erik Andersson

Planering av ett nytt tillgänglighetsanpassat naturbad med lekplats mellan Vårdsätrabadet och Lyssnaängsbadet

Förslag till beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutar

1. att fortsätta med planeringen för att anlägga ett nytt tillgänglighetsanpassat naturbad i zon C,
2. att begära planbesked för ett nytt naturbad väster om Ekolnsnäs (i zon C).

Sammanfattning

Möjlighet och tillgång till bad är något som många uppsalabor anser är viktigt och det blir extra tydligt varma sommandagar då de kommunala badplatserna är fulla av besökare. För att minska trycket på befintliga badplatser samt förbättra möjligheterna till bad för personer med funktionsnedsättning planeras det för att iordningställa ett nytt bad på en plats mellan Lyssnaängsbadet och Vårdsätrabadet.

Förutsättningarna för placering av ett nytt naturbad har utretts inom tre olika zoner. Zonerna är valda då de ligger på mark som är kommunalt ägd och i stora drag har rätt förutsättningar för ett friluftsbad.

I den utredning som gjorts har arbetsgruppen kommit fram till att den lämpligaste zonen att placera badet på är zon C. För att kunna fortsätta planeringen behöver en begäran om planbesked för en ny detaljplan lämnas in till Plan- och Byggnadsnämnden.

Ärendet

De tre zonerna (se bilaga 1) har olika för- och nackdelar. Långsiktigt lämpar sig zon C bäst då det här finns bäst förutsättningar för god vattenkvalitet och inte är lika långgrundt som zon A och B. Där behöver dock lämpligheten, strandskydd, vattenverksamhet med mera prövas i en planläggning. För att undvika missförstånd bör även den plats som nu är detaljplanelagd för ett bad med parkering öster om Ekolsnäs tas bort, om zon C väljs som alternativ. Zon A och B har idag planstöd för en ny badplats och arbetet med att etablera ett bad kan sättas igång relativt omgående. Men problemet med dessa zoner är att det här är mycket långgrundt och det kommer krävas förhandlingar med servitutshållarna av båtplatserna samt med Uppsala Vatten om flytt av nödutlopp. Tidsåtgång för detta är idag okänt, men de beräknade kostnader för flytt av nödutlopp uppskattas till 1-1,5 miljoner kr.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen. Barn- och jämställdhetsperspektiven har beaktats i beredningen av ärendet. Näringslivsperspektivet bedöms inte vara relevant.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaden för detaljplaneläggning av ett nytt naturbad bedöms kosta ca 500 000 kronor och finansieras genom driftsbudgeten. Den totala anläggningskostnaden har uppskattats till ca 7 miljoner kronor och den årliga driftskostnaden till ca 200 000 kronor.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2020-04-23

Bilaga 1. Rapport MoB uppdrag Nytt tillgänglighetsanpassat naturbad i Vårdsätra

Bilaga 2. Förslag på utformning

Stadsbyggnadsförvaltningen

Mats Norrbom
Stadsbyggnadsdirektör

Stadsbyggnadsförvaltningen

Underlag planering MoB-uppdrag ”Planera för ett nytt tillgänglighetsanpassat naturbad samt lekplats vid kommunens mark mellan Lyssnarängen och Vårdsätrabadet.”

Handläggare:
Erik Andersson

Bakgrund

Gatu- och Samhällsmiljönämnden (GSN) har tilldelats uppdraget att planera för ett nytt tillgänglighetsanpassat naturbad samt lekplats vid kommunens mark mellan Lyssnaängsbadet och Vårdsätrabadet.

Möjlighet och tillgång till bad är något som många uppsalabor anser är viktigt och det blir extra tydligt varma sommarkvarnar då de kommunala badplatserna är fulla av besökare. För att minska trycket på befintliga badplatser samt förbättra möjligheterna till bad för personer med funktionsnedsättning planerar Uppsala kommun att iordningställa ett nytt bad på en plats mellan Lyssnaängsbadet och Vårdsätrabadet.

Tanken att etablera ett bad i området har funnits länge men har av olika skäl inte blivit av. En del av området är utpekad i detaljplanen *Västra Vårdsätra (Vårdsätra 11:1 m.fl.)* från 2012 som en potentiell yta för ett nytt bad. I denna plan beskrivs badet som ett större bad med sandstrand, bryggor, stora gräsytor, omklädningsrum, kiosk och parkeringar. Denna beskrivning har i MoB-uppdraget reviderats och innefattar nu mindre omfattande åtgärder där fokus är att göra ett tillgänglighetsanpassat naturbad.

Föreningsgården Ekolsnäs är beläget mitt i området och den drivs av en ideell förening vars syfte är att ge handikappörelsen en rogivande plats för social samvaro och rekreation.

Denna rapport kommer presentera tre olika platser som är lämpliga att placera badet på. Samtliga ha olika för- och nackdelar som måste beaktas.

Uppdraget

Med detta som utgångspunkt kommer det nedan beskrivas olika lösningar på var badet kan tänkas placeras och hur det kan utformas. Fokus kommer vara *tillgänglighet* och *naturbad*. Med *naturbad* menas en badplats som passar väl in i områdets fysiska miljö, ibland används även termen friluftsbad. För att en badplats ska anses vara *tillgänglighetsanpassad* behöver man beakta flera faktorer. Den vanligaste lösningen idag är att placera ut en ramp som gör det möjligt för rörelsehindrade att ta sig ner i badet. I Uppsala kommun finns det ramper vid tre friluftsbad. En annan lösning är att tillhandahålla en så kallad badstol som kan användas av en person åt gången. Detta finns idag vid två bad.

Tittar man på ramper så finns det flera krav att förhålla sig till (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.):

- Välj en strand med små nivåskillnader och relativt långgrunt vatten.
- Bra om det finns kommunala färdmedel, men även handikapparkering och HWC. Tänk på närheten!
- Gångvägen till badrampen skall vara hårdgjord (asfalt, stenmjöl) och minst 1 m bred med en maxlutning om 1:20 (5%). 2 m före rampens startdel skall gångvägen vara minst 1,8 m bred. Här bildas då ett första vilplan på land med måtten L2,0 x B1,8 m. Vilplanets lutning i längs- och sidled, skall vara max 1:50 (2%).
- Badrampens lutning skall vara max 1:20 (5%). Lutning 1:12 (8%) kan accepteras om bottenförhållandena inte tillåter annat.
- Badrampens vilplan skall vara plana, lutning i längs- och sidled max 1:50 (2%).
- Vattenytan vid badrampens slut (yttre vilplan) bör vara ca 90 cm ovan gångplanet. Det ger många sittande tillräcklig flytkraft för att ta sig ur rullstolen. Vattendjupet behöver därför här vara ca 105 cm och vara ca 20 m från stranden. Då erhålls en lutning om ca 1:20 (5%). (Källa: <https://www.floattech.se/sv/badramper-som-jojer-tillganglighetenfor-funktionsnedsatta/att-tank-pa-vid-kop-av-badramp/>)

Det man kan utröna från beskrivning och från de erfarenheter som tillkommit från befintliga ramper är att det är svårt att tillgänglighetsanpassa ett friluftsbad utan att det sker en viss åverkan på plats. Här behövs det därför göras en avvägning för hur stor åverkan som kan ske för att badet fortfarande ska anses vara ett naturbad. Det behöver också till exempel finnas en handikapparkering och HTC (torrdass) i närheten.

En ramp är idag det vanligaste och mest ändamålsenliga sättet att tillgänglighetsanpassa ett friluftsbad, men det innebär att det måste finnas en yta för detta samt en hårdgjord väg ner till rampen. Det kräver också att det inte är allt för grunt där rampen slutar.

En viktig aspekt att beakta är även att se till att badet är tillgängligt och säkert för barn, bra faktorer att ta med i utformningen är sandstrand och öppna ytor.

Potentiella platser

Figur 1. Zonindelning över möjliga etableringsplatser för naturbad.

Utifrån områdets förutsättningar finns det tre möjliga zoner (zon A, B och C) som passar. Zon A ligger öster om Ekolsnäs, där finns det idag en badplats som tidigare arrenderats av en villaägarförening. På samma plats har flera av villaägarföreningens medlemmar servitut på båtplats med brygga. En dialog med denna villaägarföreningen behövs och det kan bli aktuellt för kommunen att lösa ut servitutet. En rimlig bedömning är att detta blir till en kostnad då servitutet måste upphävas. En fördel är att det här finns en etablerad badplats som till en lägre kostnad kan anpassas för att leva upp till de krav som ställts i uppdraget jämfört med de två övriga zonerna.

Delar av denna zon har varit under utredning tidigare och en utmaning med platsen är att det är väldigt långgrund med dybotten vilket kommer kräva omfattande åtgärder för att det ska kunna göras tillgänglighetsanpassat. Andra utmaningar är badvattenkvaliteten, närheten till Skarholmens båtbyggor och att det är långa avstånd till lämpliga ytor att anlägga parkering och lekplats på.

Zon B ligger även den på östra sidan om Ekolsnäs och intill Zon A. Denna plats har idag inga belastningar i form av servitut eller liknande vilket innebär minskade kostnader. En nackdel är att ytan har samma problematik som yta A då vattnet inte har en hög omsättning. Det resulterar i mer stillastående vatten, mer vass och sämre badvattenkvalitet.

Vid Zon A och B finns det idag ett nödutlopp från en närliggande pumpstation, denna måste flyttas om platsen blir aktuell som badplats. Även närheten till Skarholmens båtbyggor och att det är långa avståndet till lämpliga ytor att anlägga parkering och lekplats på är utmaningar för ytan. På östra sidan av yta B ligger naturreservatet Vårdsättra naturpark där det råder tillträdesförbud. Eventuella stigar och parkeringar måste här ligga på behörigt avstånd till naturreservatet för att undvika att besökare bryter mot förbudet. Det är denna yta som är utpekad i detaljplan för Västra Vårdsättra (Vårdsättra 11:1 m.fl.) som lämplig plats för friluftsbad.

Zon C ligger väster om Ekolsnäs, precis innan det att skogen tar vid. Här finns det idag inget annat än vass och Uppsala kommun har full rådighet över platsen. Det är även nära till den parkering och det dass som uppförts för Vårdsättrabadet. Tittar man på

sjökorten är den här platsen inte lika långgrund och dyig som zon A och B vilket innebär att det inte behövs lika omfattande åtgärder för att etablera ett naturbad. Det är även bättre omsättning på vattnet tack vare att det ligger intill Vårdsättravikens utlopp vilket resulterar i bättre badvattenkvalitet och mindre vass. Platsen är dock inte utpekad i detaljplanen som möjlig badplats och det kommer krävas en ny detaljplan för att möjliggöra ett bad här. Framtagandet av nya detaljplaner är generellt tidskrävande och utfallet är osäkert.

Badplatsens utformning

- För illustrationer se bilaga 2.

Med ledorden tillgänglighet och naturbad planeras ett friluftsbad som smälter väl in i omgivningen men samtidigt möjliggör för barnfamiljer och personer med funktionsnedsättning att besöka platsen. Genom att anpassa en del av zonen med gräsmatta finns det plats för besökare att lägga ut picknickfiltar, solstolar eller dylikt och koppla av. På en del av platsen ska en naturlekplats anläggas. Lekplatsen kommer följa de riktlinjer som tagits fram av Stadsbyggnadsförvaltningen (Källa: *Lekmiljöer i Uppsala*). Kombinerat med en låghöjdsbana eller motorikbana kommer platsen ge mervärde för de som använder Vårdsätra strandpromenad för motionsutövning.

Flera tillgänglighetsanpassade vägar och spänger leder genom området ner till badområdet. Vid badområdet öppnas ett parti på ca 60 m av vassen upp för en sandstrand med två bryggor på respektive kant. Ena bryggan är försedd med en tillgänglighetsanpassad ramp och går ut, beroende på plats, ca 60 m (zon C) eller 90 m (zon A och B). Genom att öppna upp vassområdet och placera bryggorna på ömse sidor om badet kan vattenkvaliteten förbättras samt att det blir lättare att hålla undan sjövegetation. I botten av badet läggs en geotextilduk ut med sand ovanpå. Spängerna ut till badområdet kommer vara av samma utformning som de som finns längs Vårdsätra strandpromenad. Badet kommer genom detta bli en naturlig del av promenaden samt utgöra en fin rastplats även utanför badsäsongen. Spängerna och bryggorna kommer att anpassas med sitt- och vilomöbler av olika slag.

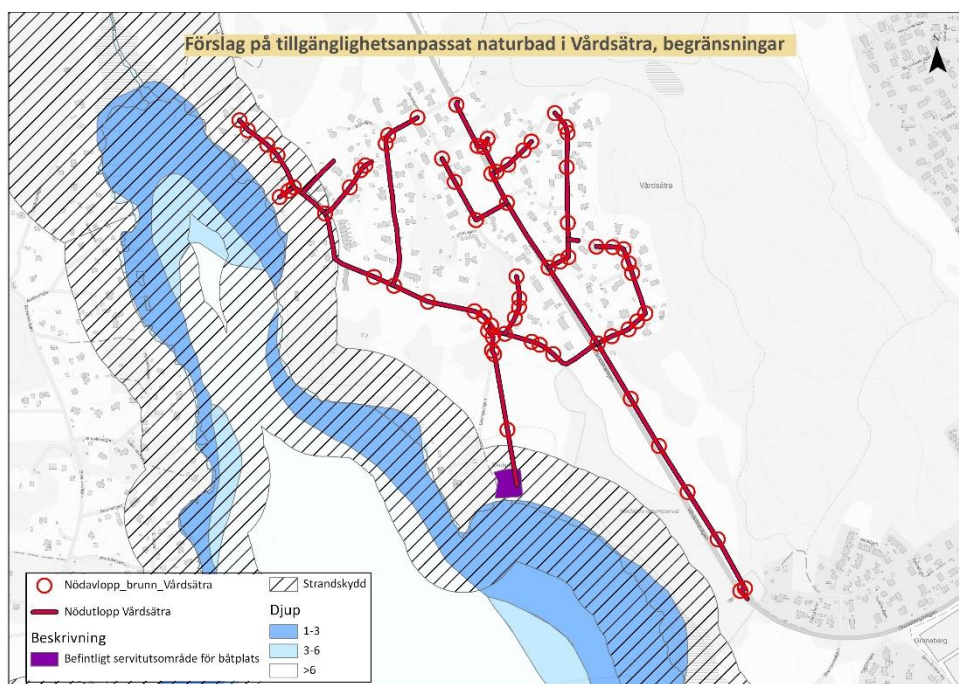
Oberoende av vilken zon som väljs måste dels en cykel- och en bilparkering anläggas. Den bilparkering som finns vid zon C idag ligger inte på kommunal mark och markägaren har signalerat att marken kan vara aktuell för annat. Därför planeras en ny bilparkering på mark som tillhör kommunen. Bilparkeringen kommer att tidsbegränsas och inte tillåta parkering nattetid för att undvika långtidsparkerande fordon. Cykelparkeringen kommer att placeras på en lämplig plats intill bestämd badplats.

Vid zon C finns det redan idag ett torrdass som kommer att byggas ut för att klara av en ökad belastning. Vid zon A och B måste en ny dassbyggnad uppföras.

Utmaningar

Det utpekade området i detaljplanen är idag belastat av ett servitut för båtplatser med brygga samt ett arrendelavtal för badplats. Det finns även ett nödutlopp som mynnar ut i området som kommer behöva flyttas om zon A ska vara aktuell för etablering. Det uppskattade djupet skiljer sig mellan de olika zonerna där zon A och B är mer långgrunda jämfört med zon C. Det råder strandskydd över hela området, dispens hanteras av den kommunala miljöförvaltningen. Naturreseptatet Vårdsätra naturpark har tillträdesförbud året om och Länsstyrelsen i Uppsala län hanterar frågor kopplade till denna. Zon C är idag utpekad som naturmark i detaljplan och det kommer krävas en ny detaljplan för att möjliggöra en badplats här.

Figur 2. Utmaningar i området.

Kostnader

Beroende på vilken zon som väljs blir det olika kostnader för framförallt investeringarna som behöver göras. I zon A och B måste ett nödutlopp flyttas och i zon A kan det bli aktuellt att lösa ut de fastigheter som har servitut för båtplats på platsen. Konsekvenserna av en eventuell detaljplaneändring ska även redovisas. Investeringskostnaderna redovisas i tabell 1 och driftkostnaderna i tabell 2.

Zon A

- Lösa ut servitut. Oklart, krävs en oberoende värdering för att utröna detta. Oklart hur många fastigheter som omfattas av servitutet.
- Flytta nödutlopp
- Bilparkering
- Cykelparkering
- Grönområde
- Rusta befintligt badområde ca 4000 kvm
- Tillgänglighetsramp
- Torrdass med tvåkubikstank
- Lekplats/motorikbana

Zon B

- Bilparkering
- Cykelparkering
- Grönområde
- Badområde ca 4000 kvm
- Flytta nödutlopp
- Ca 90 m brygganläggning
- Torrdass med tvåkubikstank
- Lekplats/motorikbana

Zon C

- Kostnader i samband med ny detaljplan
- Bilparkering
- Cykelparkering
- Grönområde
- Badområde ca 4000 kvm
- Ca 50 m brygganläggning
- Tillgänglighetsramp
- Tvåkubikstank till befintligt torrdass
- Nytt torrdass
- Lekplats/motorikbana

Ekonomiska konsekvenser

Tabell 1. Investeringskostnader för etablering av naturbad fördelat per zon. *Krävs utredning av värderingsman.

Investeringar	Zon A (mkr)	Zon B (mkr)	Zon C (mkr)
Markarbeten – gräsyta samt parkering	1,5	1,5	1,5
Badplats	2-3	2-3	2-3
Ny detaljplan (2 - 3 års uppskattad tidsåtgång)			0,3
Lösa ut servitut	*		
Flytta/Förlänga nödutlopp (osäkert när detta kan ske)	1 - 1,5	1 - 1,5	
Lekplats, i friluftsområde/motorikbana-	1	1	1
Torrdass och återvinningsstation	0,1	0,1	0,1
SUMMA	5,5 - 7	5,5 - 7	5 - 6

Tabell 2. Driftkostnader för etablering av naturbad fördelat per zon.

Drift/år	Samma för alla zoner
Bad och gräsytor	80
Lekplats, i friluftsområde/motorikbana-	50
Parkering	0
Bryggor och sand	50
Myndighet och Avfall	20
SUMMA	200 tkr

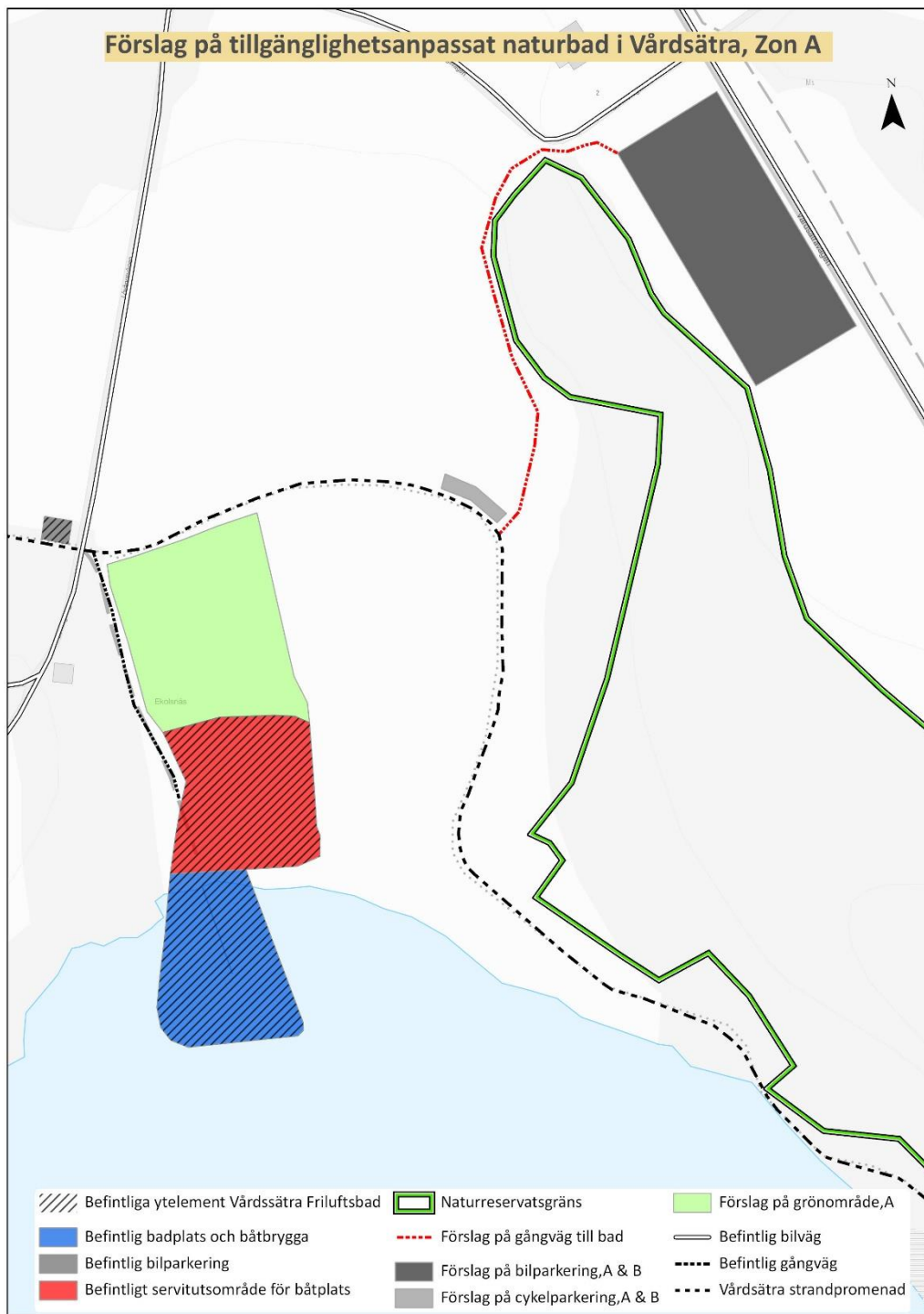
Slutsats

Redovisat finns ovan de olika förutsättningarna för de zoner som är lämpliga som platser för att etablera ett tillgänglighetsanpassat naturbad och lekplats. Alla zonerna har olika för- och nackdelar. Långsiktigt lämpar sig zon C bäst då det här finns bäst förutsättningar för god vattenkvalitet och inte är lika långgrund som zon A och B. Det finns inte heller några rådande hinder i form av belastande servitut eller nödutlopp som måste flyttas. Dock krävs en ny detaljplan vilket dels är tidskrävande och det är inte säkert att ändringen kommer godkännas.

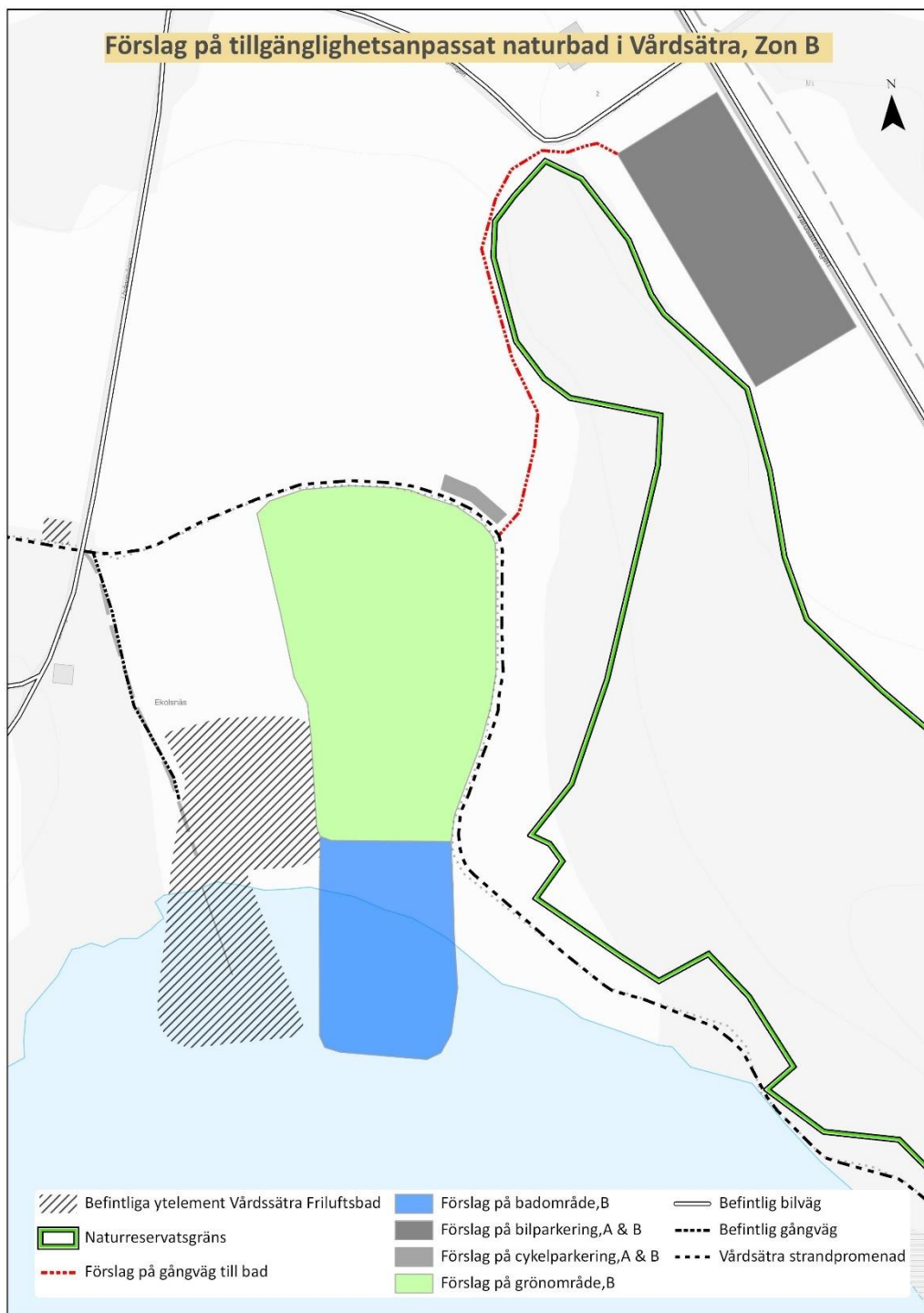
Zon A och B har idag planstöd och arbetet med att etablera ett bad kan sättas igång relativt omgående. Här kommer det dock krävas en del förhandling med servitutshållarna av båtplatserna samt med Uppsala Vatten om flytt av nödutlopp. Tidsåtgång för detta är idag okänt.

Bilaga 1. Förslag på placering

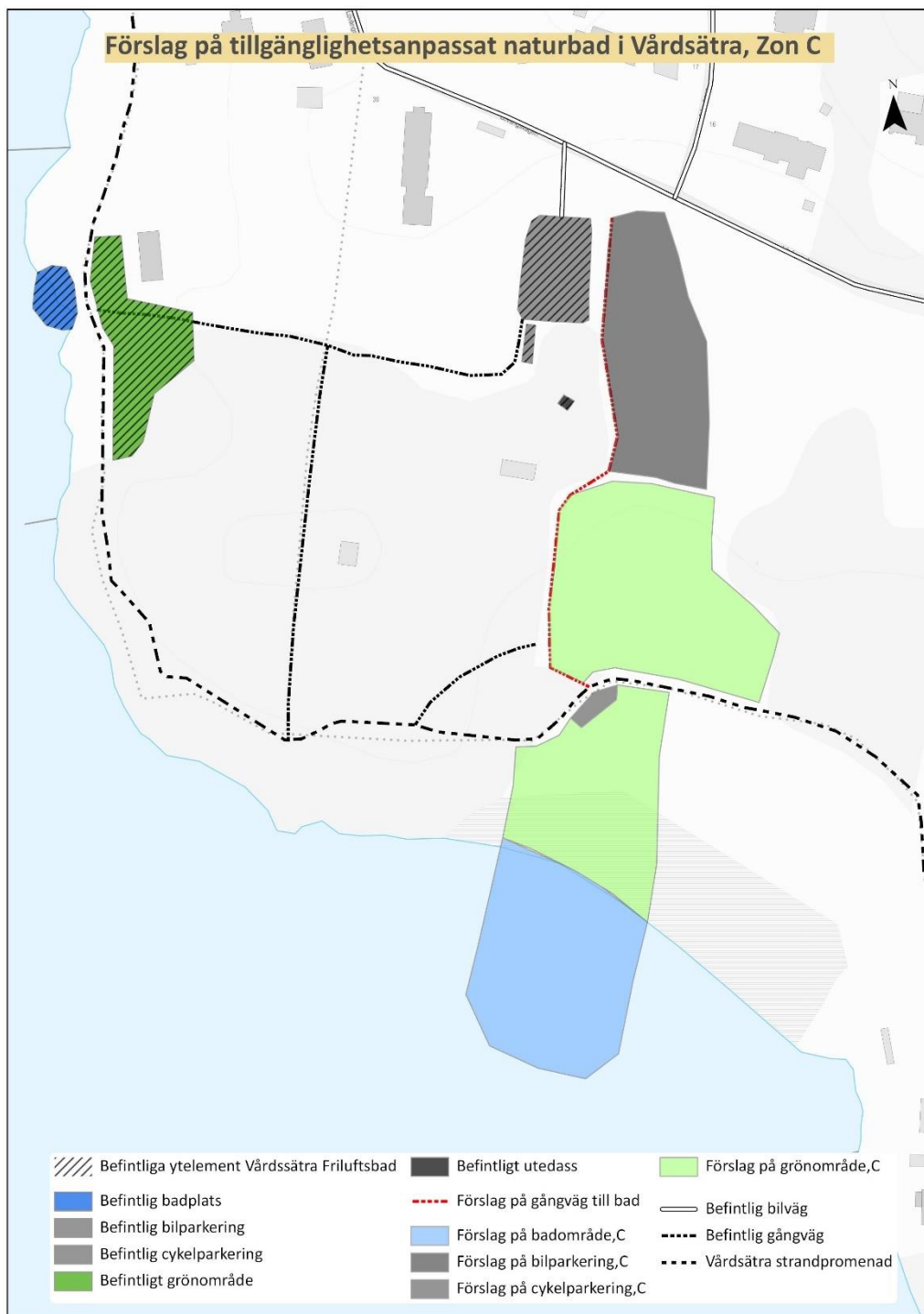
Zon A

Zon B

Zon C

Vårdsätra naturbad
Förslag 20191206

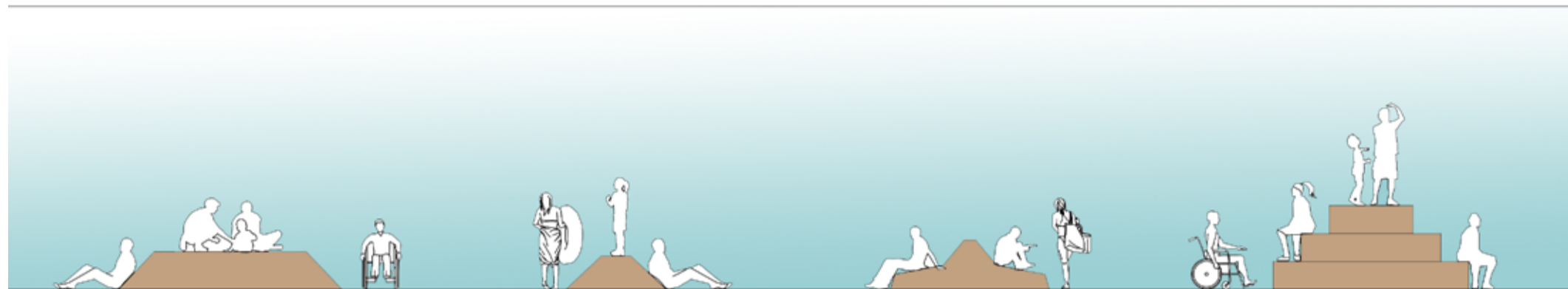

5 0 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 [m]

1:1 000

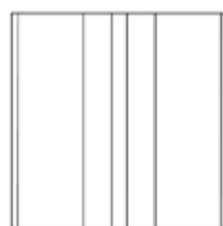
Vårdsätra naturbad
Soldivaner, soffor, platåer
Egentillverkad utrustning

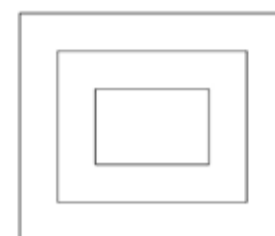
platå
bred

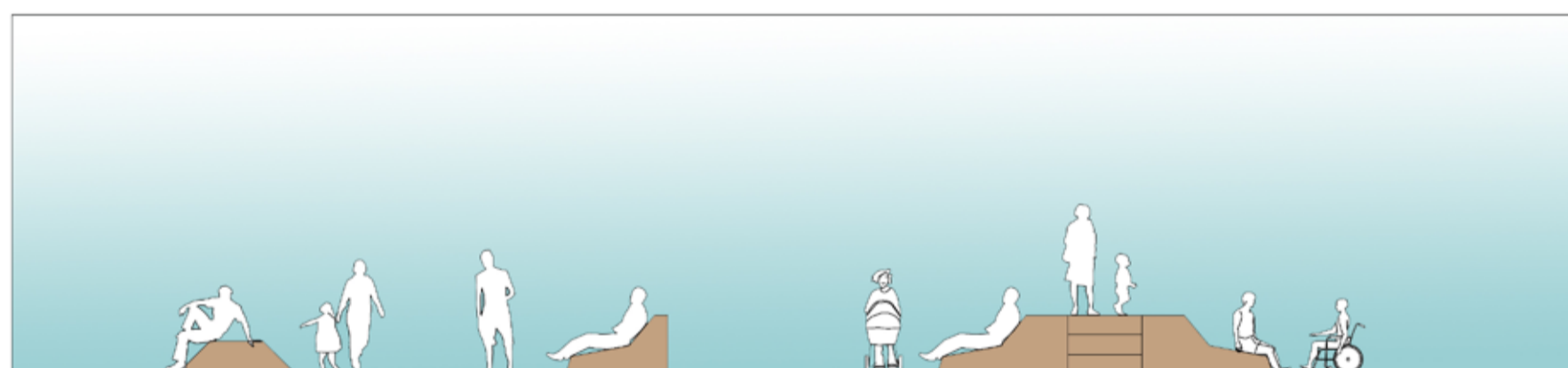
platå
smal

soldivan
dubbel

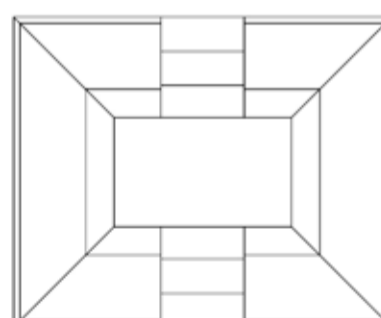
pyramid
gradängar

platå
mini

soldivan
enkel

fyrkantig soldivan
trappor o platå

Vårdsätra naturbad

Naturlekplats

Inspirationsbilder

Kompisgunga

Armgång

Svävande stam

Balanslinor, zig-zag

Klätterlek

Paviljong

Balansbommar, olika modeller.